

**การประชุมสัมมนาในหัวข้อ : การพูด การอ่าน การเขียน ในชั้นเรียนวรรณคดี  
กิจกรรมของนักเรียน หน้าที่ของผู้สอน บทบาทของ  
ผลงาน<sup>๒</sup>**

## อารัมภบท

หัวข้อของการประชุมและฝึกอบรมที่จัดขึ้น ณ เมือง Montpellier ประเทศฝรั่งเศสเป็นระยะเวลา ๓ วันนั้นนับว่าเป็นหัวข้อที่ปลุกความสนใจและความใคร่รู้ของผู้ที่สอนวรรณคดีฝรั่งเศสเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่าผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีของชาติอื่นภาษาอื่นและวัฒนธรรมอื่นมักจะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลากหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการสอนในชั้นเรียนการสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจในเรื่องที่เรียนให้กับผู้เรียน การพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ของโลกวิชาการและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด โปรแกรมของการฝึกอบรมและหัวข้อย่อยของแต่ละ work shop มีความหลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เลือก work shop ที่ตรงกับความสนใจได้ นอกจากนี้แล้วในวันสุดท้ายของการประชุมและฝึกอบรมก็เป็นโปรแกรมการนำเสนอผลงานวิจัยหลากหลายหัวข้อเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคของการเรียนการสอนวรรณคดีประเภทต่างๆ ซึ่งผลงานที่นำเสนอต่างก็เป็นผลสรุปที่ได้จากการทดลองวิธีการสอนที่ปฏิบัติจริงในชั้นเรียนและเป็นเทคนิคการสอนที่เน้นการกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกของผู้เรียนที่มีต่อผลงานหรือตัวบทที่เรียน

## เนื้อหา

รายการเข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละวันจะเริ่มเวลา ๙ นาฬิกาและสิ้นสุดลงเวลาประมาณ ๑๘ นาฬิกา รายละเอียดของหัวข้อที่ได้เลือกเข้ารับการฝึกอบรมมีดังนี้

**วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๔๙**

วันแรกของการประชุมฝึกอบรมเริ่มขึ้นด้วยการประชุมรวมผู้เข้าอบรมทุกคนในห้องประชุมใหญ่ตลอดช่วงเช้า มีการกล่าวนำโดยประธานจัดงานเพื่อเปิดประเด็นคำถามต่างๆ ที่การประชุม

<sup>๒</sup> จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพอาจารย์ IUFM มหาวิทยาลัย Montpellier ระหว่างวันที่ ๖ เมษายน - ๘ เมษายน ๒๕๔๙ เมือง Montpellier ประเทศฝรั่งเศส

อบรมปีนี้จะ เป็นพื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาคำตอบ และเริ่มการประชุมด้วยการนำเสนอผลงานวิจัย ๒ หัวข้อ คือ

● *Dispositifs de lecture et formations de lecteurs, Université (FLE), Collège et Lycée* ("ปัจจัยต่างๆ ของการอ่าน การสร้างผู้อ่าน ในระดับมหาวิทยาลัย (สาขาภาษาฝรั่งเศส สำหรับคนต่างชาติ) วิทยาลัย โรงเรียนมัธยม")

● *La lecture d'œuvres complètes en classe de français* ("การอ่านผลงานฉบับสมบูรณ์ในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศส")

**ภาคบ่าย** เริ่มต้นการอบรมใน work shop โดยตลอดช่วงบ่ายมีรายการฝึกใน work shop ทั้งหมด ๓ ช่วง แต่ละช่วงผู้เข้าอบรมจะมีหัวข้อให้เลือกถึง ๓ หัวข้อ รายการอบรม ๓ หัวข้อที่ได้เลือกเข้าฝึกอบรม คือ

● *Dramatisation & compréhension / interprétation de récits de fiction* ("การเรียนรู้ในรูปแบบการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกแบบการแสดงสดและการสร้างความเข้าใจ / การตีความเรื่องเล่าที่เป็นเรื่องแต่ง")

● *Lecture d'une littérature qui parle de la littérature au cycle 3 : la métanarration mételeptique* ("การอ่านวรรณคดีที่พูดถึงวรรณคดี (ในชั้นเรียนระดับมัธยม) : การอธิบายการเล่าเรื่องด้วยเรื่องเล่าที่อยู่ในตัวบท")

● *Une démarche de guidage pour ranimer l'analyse littéraire* ("ขั้นตอนของการนำทิศทางเพื่อปลุกความมีชีวิตชีวากลับคืนมาให้กับการวิเคราะห์งานวรรณคดี")

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙

**ภาคเช้า** work shop ๒ หัวข้อที่เลือกเข้าฝึกอบรม คือ

● *«Voir la langue du texte», langue et lecture littéraire* ("«มองภาษาแห่งตัวบท» ภาษาและการอ่านงานวรรณคดี")

● *Difficultés de compréhension en lecture : peut-on apprendre à combler l'implicite ?* ("ความยากของการสร้างความเข้าใจในการอ่าน : เราจะสามารถให้เติมสิ่งที่ขาดหายไปจากระดับข้อเขียนของตัวบทให้สมบูรณ์ได้หรือไม่ ?") คือ เรื่องของความหมายที่สื่อซ่อนไว้ในตัวบท ซึ่งผู้อ่านจะต้องเรียนรู้จักแนวทางที่จะวิเคราะห์หาความหมายดังกล่าวให้พบ

ภาคบ่าย work shop ๓ หัวข้อที่เลือกเข้าฝึกอบรม คือ

● *L'écriture coopérative* ("ข้อเขียนแห่งความร่วมมือ")

● *De l'oralisation à l'interprétation : rôle de la mise en jeu dans l'appropriation d'une oeuvre littéraire. Prolégomènes d'une écologie critique de la lecture poétique aux cycles 2 & 3* ("จากการอ่านออกเสียงตัวบทไปสู่การตีความ : บทบาทในการนำเทคนิคนี้มาใช้ในการเข้าถึงและเข้าใจผลงานวรรณคดี แนวความคิดเบื้องต้นของระบบนิเวศน์เชิงวิพากษ์แห่งการอ่านผลงานกวีนิพนธ์ (ในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา)")

● *Un espace d'émergence de la sensibilité littéraire des élèves - le carnet de lectures* ("พื้นที่แห่งการก่อเกิดความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนด้านวรรณคดีของนักเรียน - สมุดบันทึกการอ่าน")

วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๙

วันสุดท้ายของการฝึกอบรม มีรายการเฉพาะช่วงเช้าซึ่งเป็นการนำเสนอผลงานวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว หัวข้อที่ได้เลือกเข้าฟังการนำเสนอ มีดังนี้คือ

● *Débats autour du texte littéraire à l'école* ("การอภิปรายเกี่ยวกับตัวบทวรรณคดีในชั้นเรียน")

● *La portée philosophique de la littérature de jeunesse* ("ขอบข่ายด้านปรัชญาในงานวรรณคดีสำหรับเด็กและเยาวชน")

● *Efficacité et enjeux des démarches d'appropriation du poème par les élèves de lycée* ("ประสิทธิภาพและเดิมพันของขั้นตอนในการทำความเข้าใจและเข้าถึงบทกวีของนักเรียน (ชั้นมัธยมปลาย)")

การประชุมฝึกอบรมได้สิ้นสุดลงด้วยการที่ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนกลับมากำประชุมพร้อมกันในหอประชุมใหญ่เพื่อรับฟังการนำเสนอบทสังเคราะห์และการประเมินผลการอบรมทั้ง ๓ วันที่เพิ่งผ่านพ้นไปซึ่งนำเสนอโดยผู้ที่จะเป็นประธานจัดการประชุมฝึกอบรมในปีต่อไปการสรุปเชิงวิพากษ์และการประเมินผลการจัดอบรมทั้งในเรื่องรูปแบบและเนื้อหาได้ชี้ให้เห็นทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของการดำเนินงานอย่างละเอียดและมีขั้นตอนที่น่าสนใจยิ่ง การนำเสนอข้อคิดเห็นและแนวทางแก้ไข

สำหรับการจัดอบรมครั้งต่อไปอย่างหันเหที่นับได้ว่าเป็นการแสดงปฏิกิริยาที่มีประสิทธิภาพสูงนอกเหนือไปจากการเสนอหัวข้อที่แน่นอนสำหรับการไปจัดเตรียมการประชุมฝึกอบรมในปีต่อไปแต่เนิ่นๆ ทั้งด้านการจัดการของฝ่ายเจ้าภาพจัดงานและการเตรียมตัวสรุปผลงานวิจัยสำหรับผู้ที่มีโครงการจะเสนอผลงานวิจัยในแต่ละ work shop

### บทสรุปและประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

แน่นอนว่าการอบรมที่มีเนื้อหาอัดแน่นไปด้วยแนวคิดและข้อเท็จจริงวิเคราะห์ในเรื่องการเรียนการสอนการอ่านงานวรรณคดี ประเด็นปัญหาที่ยังมีอยู่และยังรอคอยคำตอบที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยในอนาคตของบรรดาครูผู้สอน ตลอดจนการเสนอเทคนิควิธีการสอนต่างๆ ที่ได้ทดลองใช้จริงมาแล้วในชั้นเรียนเป็นระยะเวลาเพียงพอที่จะนำผลลัพธ์ในระดับหนึ่งมาเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนกับผู้ที่ทำงานในสาขาเดียวกัน หรือแม้แต่การนำเสนอผลงานวิจัยที่เสร็จสิ้นลงหลังจากใช้เวลาเริ่มปีและดำเนินการงานกันเป็นทีม กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ให้ประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรมเป็นอย่างสูงในหลายๆ แง่มุม โดยเฉพาะต่อเราที่เป็นคนต่างชาติต่างภาษาต่างวัฒนธรรมและต่างขนบการเรียนการสอน ปฏิบัติการแรก คือความที่ในความกระตือรือร้นของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนภาษาและวรรณคดี (ซึ่งไม่ได้ตีกรอบว่าจะต้องเป็นวรรณคดีฝรั่งเศสเท่านั้น) ในอันที่จะค้นหาเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ มาใช้เพื่อเอื้อความสำเร็จให้กับการเรียนการสอนที่สามารถปลุกความสนใจที่แท้จริงและความสนุกสนานให้เกิดกับผู้เรียนและสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่สำคัญยิ่งคือผู้เรียนมีทักษะและความสามารถที่จะอ่านงานวรรณคดีได้ด้วยตนเองอย่างเป็นเอกเทศ ปฏิบัติการต่อมา คือความชื่นชมต่อการร่วมมือกันในหมู่ครูผู้สอนจากหลายสถาบันที่ทำงานวิจัยด้านการเรียนการสอนเป็นทีม การทำงานในลักษณะนี้ช่วยกระตุ้นให้งานวิจัยดำเนินไปได้อย่างเข้มแข็งและผลที่ได้รับก็มั่งคั่งลุ่มลึก เป็นการทำงานที่ผู้ร่วมทีมจะช่วยเหลือผลักดันซึ่งกันและกันให้มีความตั้งใจที่จะสร้างผลงานที่เข้มข้นและมีขอบข่ายกว้างขวางซึ่งจะทำให้ยากหรืออาจจะทำไม่ได้หากดำเนินการโดยลำพังคนเดียว

ในด้านที่เกี่ยวกับเนื้อหาโดยตรงนั้น การเข้าอบรมใน work shop นับสิบหัวข้อดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วนั้น (และภายในระยะเวลาที่สั้นมาก) ทำให้ต้องใช้เวลาทบทวนและอ่าน notes ที่ได้จดบันทึกมาหลายๆ รอบเพื่อจะตระหนักถึงความมั่งคั่งขององค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้มีโอกาสไปรับรู้รับฟังมาในการประชุมฝึกอบรมครั้งนี้ (ซึ่งเป็นครั้งแรกอีกเช่นกันที่ได้ไปสัมผัสกับแวดวงของครู

ผู้สอนวรรณคดีและทำงานค้นคว้าวิจัยวิธีการสอนด้านวรรณคดีโดยตรงในระดับก่อนอุดมศึกษา) สิ่งที่ทุก work shop จะเน้นตรงกันก็คือการให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกแก่ผู้เรียน ความพยายามที่จะสร้างผู้อ่านที่มีอัตลักษณ์ของตัวเองการพยายามลดการควบคุมหรือเซ็นเซอร์การอ่านตีความของผู้เรียนด้วยการเลิกยึดเยียดการตีความของผู้สอนเอง การกระตุ้นให้ผู้เรียนอ่านด้วยความคิดและประสบการณ์ของตนเองโดยมีผู้สอนช่วยเป็นพี่เลี้ยงนำทางอยู่ต่างๆในรูปการตั้งคำถามที่เกี่ยวกับตัวบทที่อ่าน การกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบทที่อ่านอย่างมีเสรีภาพและหาทางค้นพบการแก้ปัญหาที่พบในขณะที่อ่านตัวบทด้วยตนเอง โดยแนะนำให้ผู้เรียนพยายามเข้าใจตัวบทที่ยากด้วยการหันไปฟังการแสดงออกด้วยสีหน้าท่าทางหรือการแสดงสดที่ได้แรงบันดาลใจและความคิดมาจากทั้งความเข้าใจและความไม่เข้าใจตัวบทในภาพรวม นอกจากนี้ ยังมีการปลูกฝังการรักการอ่านการพัฒนาการอ่านด้วยการให้ผู้เรียนสร้างสมุดบันทึกการอ่านส่วนตัวของตัวเอง เลือกอ่านวรรณกรรมและจดบันทึกการอ่านของตนเอง และในที่สุดอุปนิสัยการอ่านที่ได้บ่มเพาะมาก็จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านไปสู่การเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านอย่างมีมาตรฐานมีลักษณะเฉพาะของผู้อ่านแต่ละคนผสมผสานไปกับการอ่านตามแบบระเบียบวิธีที่ได้รับการฝึกฝนจำเรียนมาในชั้นเรียน